

Aloshyna K.O., stud.,
Institute of Philology, National Taras Shevchenko University

**TRANSLATION OF THE SPEAKING NAMES IN FICTION
(BASED ON THE UKRAINIAN AND ENGLISH TRANSLATION
OF YEFREMOV'S SCI-FI NOVEL "ANDROMEDA (THE
SPACE-AGE TALE)")**

This article presents a study of speaking words in fiction, and in particular science fiction novels of I.A.Yefremov. It describes various methods of translation of proper names and speaking names in fiction, and the specifics of their translation from Russian into Ukrainian and into English. The names of the characters heroes of Yefremov's sci-fi novel "Andromeda (The Space-Age Tale)" are taken as the examples.

Key words: proper names, speaking names, science fiction

УДК 81'255

Альшева А., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**ПЕРЕКЛАД НІМЕЦЬКОЇ ВІКІПЕДІЇ
ЯК ШЛЯХ ДО РОЗШИРЕННЯ UANET**

У статті розглянуто перспективи українського сегменту Інтернету, званого як UAnet. Пропонуються шляхи розвитку найвідомішої онлайн-енциклопедії Вікіпедія заради збільшення присутності української мови в Інтернеті. Увага акцентується на перекладі статей її німецькомовного розділу.

Ключові слова: Інтернет, Вікіпедія, переклад, УкрНет, німецька мова, українська мова.

В епоху глобалізації присутність кожної країни в Інтернет-просторі є запорукою відстоювання власної національної ідентичності.

Андрій Миколайович Пелещин, український науковець, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету "Львівська політехніка", у 2006 році описував стан розвитку україномовного Інтернету досить песимістично [Пелещин 2006]. У той час

точилися розмови про фактичну ізолюваність української науки від міжнародної наукової комунікації і актуальних епістеміологічних трансформацій, відсутність активної співпраці з іноземними колегами та незначну інтеграцію у світовий науковий простір, великий відсоток застосування російської мови на, здавалося б, українських сайтах.

Наукове надбання кожної країни найкращим чином висвітлюється в енциклопедіях. Така форма систематизації інформації сприяє її поширенню та споживанню надбання інших культур. Ось чому важливо популяризувати україномовні джерела наукової думки. Допоможе в цьому онлайн-простір, у якому немає кордонів.

Інформаційні технології у наш час впливають на освіту і науку як ніколи. Вони породжують нові форми збереження та застосування знань. Породженням епохи інформаційного суспільства стали онлайн-енциклопедії. Найвідоміша з них – вільна онлайн-енциклопедія Вікіпедія.

Вікіпедія з'явилась в Інтернеті 15 січня 2001 року [2]. Вона стала братнім проектом до Нупедії – попередньої (однак невдалої) спроби створити наукову онлайн-енциклопедію. Нупедія підтримувала засади ретельного написання та рецензування статей, що їх здійснювали професійні редактори та науковці. Проте, цей проект протримався лише 3 роки, а Вікіпедія, "вільна енциклопедія, яку кожний може редагувати", існує та розвивається дотепер.

На сьогодні Вікіпедія складається з понад 22 млн. статей, написаних волонтерами ("вікіпедістами") зі всього світу. Цей сайт визнаний п'ятим за популярністю в усьому світі, понад 400 млн. осіб відвідують Вікіпедію щомісяця. Серед її переваг – розмаїття тематик, великий обсяг інформації, представлений у зручному вигляді, та можливість ознайомитись із статтями рідною мовою, оскільки ця онлайн-енциклопедія має 285 мовних розділів.

Вікі-спільнота, що налічує тисячі авторів-волонтерів, опікується створенням та редагуванням статей, а також їхнім перекладом іншими мовами.

Неабияку цікавість з точки зору перекладознавства викликають перспективи перекладу статей та обмін відомостями між іншомовними розділами. Цікавими є також місце та роль України в розвитку цієї енциклопедії, величина україномовного розділу та питання про його можливе розширення знов-таки за рахунок перекладів. Усе це підкреслює *актуальність дослідження*.

Мета статті – виявити можливі напрямки перекладу Вікіпедії та його роль у збільшенні присутності української мови в Інтернет-просторі. Серед завдань, які допоможуть у досягненні мети, можна виокремити такі:

- розкрити зміст поняття "Uanet";
- описати темпи росту української Вікіпедії;
- окреслити основні напрямки збільшення україномовного сегменту Веб та, зокрема, Вікіпедії.

Існує поняття "Рунету" ("російськомовного інтернету") як сегмента Інтернету. Цей термін – поєднання портманто доменного ім'я "ру" (.ru) та постфікса "нет" (англ. "net" – мережа). За такою ж парадигмою створені назви "Казнет" ("казахський Інтернет", .kz), "Байнет" ("білоруський Інтернет", .by), "Узнет" ("узбецький Інтернет", .uz) тощо. 1-го грудня 1992 року був впроваджений національний домен верхнього рівня .ua для України. І хоч не всі сайти, що мають відношення до України, обов'язково закінчуються на .ua, за українським сегментом Інтернету закріпилась назва "УАнету". Інколи вживаються назви "УкрНет" чи "УкрМережа".

Українська Вікіпедія починає свою історію із січня 2004 року. У квітні того ж року в україномовному розділі існувало вже 1000 статей. На сьогодні українська Вікіпедія – це понад 430 тис. статей, 175 тис. зареєстрованих користувачів та 14 місце за наповненням серед усіх Вікіпедій світу.

Кількість відвідувачів української Вікіпедії зростає дуже швидко. Вікі перебуває на одному з перших місць у світі за темпами росту відвідування. Ще донедавна місячний рекорд перегляду сторінок становив 50 мільйонів, а вже у грудні 2012-го подолав 76-мільйонну позначку. Загалом за підсумками року кількість відвідувачів зросла на 50%.

Було встановлено, що український розділ випередив російську версію енциклопедії та посів найвище місце серед слов'янських Вікіпедій.

Однак не все так добре, як здається. Один із активістів Вікіпедії пише: "Народ, якщо ми писатимемо статті такими темпами, то наздоженемо в'єтнамців (580 тис. статей) аж через чотири роки, за умови, що вони протягом цього часу не напишуть жодної статті! А китайців (680 тис.) аж після чотирьох кінців світу! Японців (850 тис.) коли рак на горі свисне, а шведів (950 тис.), коли жоден народний депутат нічого не свисне" [5].

Водночас існує нагальна потреба розширювати та вдосконалювати український сегмент Вікіпедії. На переконання академіка НАН України Віктора Грінченка: "Формування українського сегмента Вікіпедії є першочерговим завданням загальнонаціонального значення, і кожен український науковець повинен написати для Вікіпедії щонайменше дві-три статті" [8].

На питання "Як створити більшу кількість статей?" є кілька відповідей. По-перше, це редагування вже існуючих статей, адже багато з них посилаються лише на Радянську енциклопедію та мають бути оновлені з урахуванням новітніх досліджень. "Наші автори не використовують усіх можливостей для мультимедійного подання інформації. Статті часом короткі й більше нагадують аналоги з відомих паперових енциклопедій" [Грінченко 2010, 62].

По-друге, це створення нових статей на опис нових понять. По-третє, це переклад статей із інших мовних розділів, які мають зразкову структуру та достатню кількість посилань на авторитетні джерела.

Найякіснішою Вікіпедією вважається німецькомовна Вікі. Із 1,5 млн. статей вона посідає друге місце за наповненням після англomовної Вікіпедії. Засновник Вікіпедії Джиммі Вейлз та виконавчий директор фонду Вікімедія, Сью Гарднер, неодноразово підкреслювали якість німецького розділу: "I think it's fair to say the German Wikipedia is the best language version. It's accurate, it's comprehensive, it's well maintained, the articles are longer, the articles are well referenced, and so forth" [1].

Кроки визначені. Потрібна підтримка у їх здійсненні на державному рівні.

Ще три року тому, 9 березня 2010 року, тодішній міністр освіти і науки Іван Вакарчук закликав українських науковців до підтримки ініціативи з наповнення Вікіпедії та запропонував напрямки такої діяльності: "До роботи можна залучати й студентів старших курсів, які під керівництвом своїх викладачів змогли б долучитися до створення потужної української Вікіпедії. Адже написати чи відредагувати статтю в цій інтернет-енциклопедії може кожен. Формування українського сегменту Вікіпедії є завданням національного значення" [4].

З того часу ГО фонд "Вікімедія Україна" значно розширив сферу своєї діяльності. Тепер він співпрацює з музеями та архівами. До роботи залучаються також студенти та наукова інтелігенція України, адже фонд активно налагоджує контакт із

науковими установами. Вже підписано меморандуми про співпрацю із низкою університетів, як то Львівська політехніка, КПІ, Харківський та Сумський університети, університет у Переяславі-Хмельницькому.

26 листопада 2012 року подібний меморандум про співпрацю був підписаний із КНУ ім. Т. Шевченка. Він спрямований на поширення серед викладачів університету форми самостійної роботи студентів у Вікіпедії (замість написання рефератів).

Переваги такого методу очевидні: традиційний реферат на одну й ту ж тему можуть написати тисячі різних студентів, а їхню роботу побачить лише викладач. Натомість у Вікі все навпаки – статтю може написати один студент, а його роботу бачитимуть тисячі людей протягом десятиріч. Кожна нова стаття – це справжній реферат, із аргументованою точкою зору (жодних власних міркувань чи "води") та посиланнями на авторитетні джерела (у процесі публікації джерела питання авторського права не порушується). Таким чином можна здійснити перші два кроки – створення статей за рахунок додавання нових чи редагування вже існуючих.

Щодо третього кроку – перекладу статей з інших розділів Вікіпедії, зокрема, німецькомовних, – тут слід заручитися підтримкою студентів-перекладачів. Заздалегідь, перед початком семестру або перекладацької практики, треба визначитись із обсягом та тематикою статей, які треба перекласти. Це може зробити кожен викладач окремо для своєї групи. Підказки можна знайти на сторінці обговорення статей, які потребують перекладу.

Під час написання своєї першої статті треба враховувати, що редактори пильно стежать за новими додаваннями та можуть видалити статтю, якщо вона не відповідає всім нормам якісної Вікі-статті. Щоб цього не сталося, студент має додати до сторінки обговорення статті шаблон {{Проект:КНУ}} та звернутися до координаторів проекту про допомогу в оформленні статті згідно з вимогами Вікіпедії [3].

Вищезазначені кроки на шляху розширення Вікіпедії, за умови пильного їх дотримання та колективної роботи, можуть призвести до нечуваних темпів зростання українського розділу енциклопедії та українського сегменту Веб зокрема.

Питання удосконалення таких кроків та створення плану перекладів статей із інших мовних розділів є відкритим. Перспективним вважаємо подальші дослідження щодо створення рекомендацій до перекладу Вікі-

статей. Наступним етапом буде розгляд особливостей перекладу німецькомовних Вікі-статей, який, без сумніву, стане своєрідним *modus agendi* як для викладачів-фахівців з перекладу під час планування освітнього процесу, так і для майбутніх перекладачів, зацікавлених у збагаченні української Вікіпедії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 10 Years of Wikipedia: інтерв'ю із Sue Gardner [Електронний ресурс (англ.)] // On the media. – 14.01.2011. – Режим доступу: <http://www.onthedia.org/2011/jan/14/10-years-of-wikipedia/>
2. <http://uk.wikipedia.org/Вікіпедія>
3. <http://uk.wikipedia.org/wiki/В:П:КНУ>.
4. http://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_Вікіпедія.
5. <http://vk.com/knu.wiki>.
6. Грінченко В., Грінченко Т. "Вікіпедія" як елемент культури інформаційного суспільства [Електронний ресурс]// Вісник НАН України. – Київ, 2010. – № 10. – С. 54–63 – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2010-10/a6.pdf> (Останнє звернення 17.04.2013).
7. Пелешишин А.М. Веб 2.0 – другий шанс для Уанету [Електронний ресурс] // Інформаційні технології. Аналітичні матеріали. – 29.03.2006. – Режим доступу: <http://apele.net/uaweb2> (Останнє звернення 17.04.2013).
8. Переяславець М. Учені все ще сподіваються, що їх почують [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. Україна – 19.02.2010. – № 6. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/SCIENCE/ucheni_vse_sche_spodivayutsya_scho_yih_pochuyut.html (Останнє звернення 17.04.2013).

Стаття надійшла до редакції 19.04.13.

Альшева А., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ПЕРЕВОД НЕМЕЦЬКОЇ ВИКІПЕДИЇ КАК ПУТЬ К РАСШИРЕНИЮ UANET

В статье рассматриваются перспективы украинского сегмента Интернета, известного как Uanet. Предлагаются пути развития самой известной онлайн-энциклопедии Википедия для увеличения присутствия украинского языка в Интернете. Внимание акцентируется на переводе статей из её немецкоязычного раздела.

Ключевые слова: Интернет, Википедия, перевод, УкрНет, немецкий язык, украинский язык.

Alsheva A., postgraduate student
Institute of Philology, National Taras Shevchenko University

TRANSLATION OF THE GERMAN WIKIPEDIA AS A WAY TOWARDS THE UANET GROWTH

The article deals with perspectives of the Ukrainian Internet-segment also known as UAnet. The ways contributing to increasing the presence of the Ukrainian language through translation of Wikipedia are suggested. The translation of the German Wikipedia is emphasised.

Key words: Internet, Wikipedia, translation, UAnet, the German language, the Ukrainian language.

УДК 81'374 :81'255=30.133.1

Андрієвська Е.М., к.філол.н., доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЕЛЕКТРОННИЙ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ РЕСУРС TRESOR DE LA LANGUE FRANÇAISE ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В РОБОТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Стаття знайомить із французьким лексичним порталом CNRTL. Аналізується робота інформатизованого словника "Trésor de la Langue Française informatisé", описуються його переваги та недоліки, можливості використання під час перекладу.

Ключові слова: французький лексичний портал, словник TLFi, словникова стаття, переклад.

Правильна організація роботи сучасного перекладача передбачає можливості для творчої діяльності, яка б забезпечувала максимальну ефективність праці. Досягти її можливо лише за умови уміння самостійно обирати перекладні та тлумачні словники, енциклопедичні довідники та різноманітні інформаційні бази даних, які широко представлені як у паперовому вигляді, так і на електронних носіях, у системі он-лайн.